

Thuis in het Verpleeghuis

Waardigheid en trots op elke locatie

Let's talk about... Intimiteit en seksualiteit in de verpleeghuiszorg

Intimiteit en seksualiteit, het verlangen en het doen, verdwijnen niet als je op leeftijd bent of als je van zorg afhankelijk bent in een verpleeghuis. Misschien denk je 'ach, ouderen doen toch niet meer dan knuffelen en strelen'. Uit onderzoek is gebleken dat zij tot op oudere leeftijd seksueel actief blijven. Hoe ga je daarmee om als zorgprofessional? Want het onderwerp is vaak nog een taboe. Voor ouderen zelf is het een moeilijk bespreekbaar onderwerp, maar ook zorgprofessionals vinden het lastig om hier met bewoners of partners over te praten. Henry Mostert (Vilans) en Ingrid van Kempen, seksuoloog/GZ-psycholoog (BrabantZorg) willen dit taboe graag doorbreken. Dit doen zij aan de hand van concrete voorbeelden.

Bijwerkingen

Uit onderzoek blijkt dat ouderen met medicatie die van invloed is op het seksueel functioneren, dit vaak niet weten. Ingrid vertelt uit haar praktijk over een Parkinson patiënt. Bepaalde medicatie voor Parkinson patiënten heeft een positieve werking op de tremoren, maar ook een aantal vervelende bijwerkingen waaronder extreem veel zin in seks krijgen. Haar patiënt en zijn partner hadden hier ook mee te maken. Omdat ze niet wisten dat dit door de medicijnen kwam, leidde dit tot onbegrip en afstand, zelfs bijna tot een echtscheiding. Toen zij hoorden dat het met de medicijnen te maken had, waren zij enorm opgelucht.

Dilemma's en voorbeelden uit de praktijk

Met welke dilemma's kun je als zorgprofessional te maken krijgen als het gaat om seksualiteit en intimiteit van je bewoners en hoe ga je daar mee om? Henry en Ingrid geven de deelnemers enkele voorbeelden. Zoals de case van een echtpaar waarvan de vrouw is opgenomen op een somatische afdeling. De man geeft aan dat zij weinig privacy ervaren. Ze willen graag meer intiem contact maar zijn bang dat de verzorgende opeens binnenkomt. Ook is het eenpersoonsbed een belemmering. Wat kun je dan doen? Het is allereerst belangrijk om met elkaar het gesprek hierover aan te gaan. Daarna kun je in oplossingen denken zoals het plaatsen van een bed erbij of een niet-storen bordje bij de deur.

Een ander voorbeeld is van een meneer met dementie die met behulp van de hand van zijn eveneens demente buurvrouw aan het masturberen is. Het team was in rep en roer en wil de mevrouw in bescherming nemen. De term sprak al over 'medische castratie'. Maar hoe zit het dan met de behoeften van deze man? Moet je daar dan maar aan voorbij gaan? Hij heeft blijkbaar behoefte aan seks. Door erotisch materiaal in de vorm van een Playboy open op bed te leggen, was meneer al geholpen. Maar ook een erotische DVD of de inhuur van een sekswerker kan uitkomst bieden.

Het laatste praktijkvoorbeeld ging over een revaliderende cliënt die seksueel getinte opmerkingen maakt waardoor het team zich ongemakkelijk voelt. Hij is gefrustreerd omdat hij aan één hand verlamd is en zijn andere hand wordt 's avonds ingepakt omdat hij zijn gezicht openkrabt tijdens zijn slaap. Hij sprak niet over zijn frustratie maar uitte dit met de opmerkingen richting medewerkers. De oplossing: de nachthandschoen werd minder strak vastgezet, zodat hij die naar behoefte zelf kon afdoen.

Wat neem je ervan mee?

De voorbeelden gaven de deelnemers inzicht in het belang van dit onderwerp en laten zien dat seksualiteit en intimiteit vaak wordt besproken of aan bod komt vanuit probleemgedrag (grensoverschrijdend). Terwijl het gedrag juist meestal voortkomt vanuit een behoefte. Deze voorbeelden leren ons dat we niet alleen moeten kijken naar begrenzen van gedrag maar ook naar de wensen en behoeften van cliënten op het gebied van

intimiteit en seksualiteit.

De deelnemers leerden ook dat het soms om simpele oplossingen gaat. Het is dan wel een taboe, maar wel een onderwerp dat speelt, en waar je dus wat 'mee moet'. En het dus bespreekbaar moet maken. Medewerkers geven ook aan dat bijvoorbeeld managers zeggen 'dit speelt niet bij ons'. Door de voorbeelden van Henry en Ingrid is het duidelijk dat het overal speelt.

Kwaliteitskader Verpleeghuiszorg

Aandacht en mogelijkheid scheppen voor intimiteit en seksualiteit is onderdeel van goede zorg. Het sluit naadloos aan bij het nieuwe Kwaliteitskader Verpleeghuiszorg. Dit geldt voor de thema's Persoonsgerichte zorg en ondersteuning (denk bijvoorbeeld aan aspecten als compassie en autonomie) en Wonen en welzijn (denk dan aan het wooncomfort dat kan verbeteren door privéruimtes). Om zorgorganisaties te helpen om met dit onderwerp aan de slag te gaan, ontwikkelde Waardigheid en trots een kennisproduct over dit thema: een toolbox met werkwijzen, trainingen, tips én goede voorbeelden.

Seksualiteit en intimiteit in het Verpleeghuis

- Henry Mostert verzorgde tijdens het congres 'Een nieuwe generatie ouderen(zorg)' ook een inspiratiesessie over het thema *Intimiteit en seksualiteit ook binnen de muren van het verpleeghuis*. [Lees het verslag van deze sessie](#)
- Alrijne Zorggroep, BrabantZorg, Stichting Schakelring, Stichting ZuidOostZorg, TriviumMeulenbeltZorg en Zorggroep Archipel nemen het thema serieus. [Lees over hun ervaringen en dilemma's](#).
- "We vragen aan een nieuwe bewoner of hij kaas of worst op brood wil. En of hij gewend is naar de kerk te gaan. Maar niet of hij gewontes heeft die vragen dat wij zijn privacy duidelijk respecteren. Misschien wil hij niet gestoord worden als zijn vrouw op bezoek is. Dan kunnen we daar toch rekening mee houden." [Lees over hoe TriviumMeulenbeltZorg ruimte biedt voor intimiteit en seksualiteit](#)

Door Annemieke Bol

Meer weten

- Rutgers ontwikkelde [seksindepraktijk.nl](#) om zorgprofessionals op het thema seksuele gezondheid te versterken. Speciaal voor [professionals in de ouderenzorg](#) is er de [scholingsmap 'Intimiteit en seksualiteit in de ouderenzorg'](#)
- [Lees 7 praktische tips over seksualiteit in het verpleeghuis](#)

tags:

[BrabantZorg](#) (19), [Congresdagen 2017](#) (32), [Intimiteit en seksualiteit](#) (41), [Welzijn](#) (147)

thema's:

Deskundigheid professionals (132), Persoonsgerichte zorg en ondersteuning (292)